

[2010-
2013]

LÄNSTYRELSEN /
JÄMTLANDS LÄN

NR 2014-02-27

S. 2014/1-2-27

Bygg- og anleggskompetanse Indre Skandinavia

Dan Gustafsson, Star Byggbildning och
Ronny Graskopf, Hørges Byggeskole
2014-02-28

ByggSkolen

STAR

Innhold

1. Sammanfattning	3
2. Projektets bakgrund	4
3. Projektbeskrivning, målgrupp, resultat, och resultatindikatorer samt effekter	8
3.1 Projektbeskrivning:	8
3.2 Målgrupp:	10
3.3 Resultat och resultatindikatorer samt effekter:	10
3.4 Övrigt	16
4. Indikatorer	16
5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna	17
5.1 Gränsregionalt mervärde	17
5.2 Bättre miljö	18
5.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män	18
5.4 Etnisk mångfald och integration	19
6. Informationsinsatser och skyltning av projektet	20
7. Underskrifter	22

1. Sammanfattning

Genom Interregprojektet Bygg- och Anläggningskompetens i Inre Skandinavien, (heretter kalt IRBAKIS) har elever, lärare och rektorer fått möjlighet att träffas, utbyta erfarenheter, lära sig grannlandets bygg- och skolspråk, fått nya kollegor, umgåtts och skaffat sig nya vänner och et godt nätværk.

Kan man montera ner gränshinder på ett mer effektivt sätt?

Lärarna har utvecklats

Samverkan mellan svenska och norska skolor har bidragit till kompetensutveckling av lärare på båda sidor av gränsen. Genom projektet har lärarna bland annat fått ta del av det senaste inom energieffektivt byggande och pedagogiska IKT-hjälpmiddel. Projektet har inte minst bidragit till att det nu finns en mycket mer positiv inställning till att gå utanför skolan for att lära nytt. På skolorna har lärare och skolledare upptäckt att det finns massor av nyheter inom olika områden, och efterfrågan på fortbildning är idag i princip omåttlig bland lärarna.

Byggeleverna är intresserade av grannlandet

Önskan bland byggeleverna i Dalarna och Hedmark att få besöka skolor i grannlandet har ökat, och elevernas vilja att veta mer om hur det är att arbeta i nabolandet är stort, inte minst efter att IRBAKIS "pilotlärning" Matilda, besøkt skolorna och berättat om sin resa. Som 14-åring hade Matilda aldrig hållit i en hammare, idag är hon byggiärling i ett främmande land.

Lika och olika

När projektet avslutas har avtal om fortsatta samarbeiten underteknats, och dessutom har IRBAKIS: Lyft frågan om likheter/olikheter i utbilingssystemen i Sverige och Norge.

1. Bidragit till gemensam utveckling av yrkesutbilingens skolförlagda och företagsförlagda del.
2. Testat lærlingssystemen i praktiken med hjælp av Matilda Hedman, en svensk byggelev som færdigutbildas mot norskt svennebrev hos byggiester Jon Kåshagen i Moelven.
3. Projektets kartlæggninger, "Dalabarometern", "Ungas holdninger", "Byggi- og anleggsnaeringens geografi" og "Hur många får jobb" har bidragit till att byggiens i Dalarna og Hedmark idag har en unik kunnskap om förutsættningarna og utmaningarna inom branshens kompetensförsörjning. De har æven bidragit till att bygga opp en struktur for ett strategisk kompetensförsörjningsarbeite i regionen.

Det er en lang rekke partnere som har vært aktive i IRBAKIS, fra skole, myndigheter og næringsliv. Disse har vært i Norge; Norges Byggscole, Ringsaker videregående skole, Stange videregående skole, Trysil videregående skole, Hedmark fylkeskommune, Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg (EBA). I Sverige; Byggutbildning Star, Hushagsgymnaset, St. Mikaelsskolan, Stiernhööksgymnasiet, Lugnetgymnasiet, Västerbergsslagens Utbildningscentrum, Karlfeldtgymnasiet, Malung-Sälens gymnasieskola, Region Dalarna, Byggnads GävleDala og Sveriges Byggindustrier i Dalarna. I tillegg har det vært kontakt mot Arbeidsmarkedsmyndighetene i Dalarna.

Totalt prosjektbudsjett har vært i Norge 5,65 MNOK og i Sverige 7,8 MSEK.
Prosjektets totale faktiske kostnader:
4 035 785 MNOK och 5 887 189 MSEK.

2. Prosjektets bakgrunn

Interregprosjektet "Bygg- og anleggskompetanse Indre Skandinavia" (Forkortet IRBAKIS) er utviklet etter initiativ fra Norges Byggscole og Sveriges Byggindustrier med bakgrunn i et småprosjekt/ forprosjekt med tittel "Bygg i grenseregionen – felles utdannings- og arbeidsmarked". Hovedprosjektet har hatt prosjektperiode 01.08.2010 – 31.12.2013. Opprinnelig sluttdato var 31.07.13 men ble etter søknad utvidet til 31.12.13. Svensk prosjekteier har vært Byggutbildning Star med kontoradresse Falun og Norsk prosjekteier har vært Norges Byggscole med kontoradresse Lillestrøm. Prosjektleder har vært Dan Gustafsson, Byggutbildning Star og leder for styringsgruppen har vært Øivind Eriksen-Vik, Norges Byggscole. Norsk prosjektleder har vært Ronny Graskopf, Norges Byggscole.

En effektiv bygg- og anleggsindustri er en forutsetning for å sikre regional konkurreskraft og marknad. Inre Skandinavia er et sterkt industri- og besøksnæringsområde som utvikles. Utviklingen krever en sterk byggsektor som klarer å bygge anleggninger, veier, jernveier og boende med høy kvalitet.

Prosjektet skal bidra til å sikre rekruttering og å sikre relevant og systematisk karriærrådgivning finnes. Som fremste fokus har prosjektet ungdommer som er i gymnasiets Byggprogram/ videregående skole bygg og anleggsteknikk og deres utdanning under lærlingstiden.

Hovudmän

Norges Byggscole er Norsk prosjekteier og har ledet styringsgruppen. Byggutbildning Star er Svensk prosjekteier og har hatt hovedprosjektleder.

Prosjektnavn/prosjektnavn	Bygg og anleggningskompetens i Inne Skandinavian	
Prioritet/prioritert område	Økonomisk tillvæxt	
Huvudsaklig inriktning for insatser:	For kompetensutveckling og FoU	
Svensk sökande/organisationsnr	Byggutbildning Star i Dalarna AB	16-556528-2349
Norsk søker/organisasjonsnr	Stiftelsen Norges byggskole	962379125
Prosjektleder/prosjektleder	Dan Gustafsson	
Kategori	75	

Finansieringsplan:

Svensk finansieringsplan

Offentlig finansiering						
Svensk nationell medfinansiering	2010	2011	2012	2013	Summa SEK	%
Region Dalarna	300 000	600 000	600 000	300 000	1 800 000	23,08%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa kontant finansiering	300 000	600 000	600 000	300 000	1 800 000	23,08%
Direktfinansiering (arbete m.m.)						
Borlänge kommun	100 000	200 000	200 000	100 000	600 000	7,69%
Falu kommun	66 666	133 333	133 333	66 668	400 000	5,13%
Mora kommun	66 666	133 333	133 333	66 668	400 000	5,13%
Ludvika kommun	16 666	33 333	33 333	16 668	100 000	1,28%
Rättvik kommun	16 666	33 333	33 333	16 668	100 000	1,28%
Avesta kommun	16 666	33 333	33 333	16 668	100 000	1,28%
Malung Sälens kommun	16 670	33 335	33 335	16 660	100 000	1,28%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa direktfinansiering	300 000	600 000	600 000	300 000	1 800 000	23,08%
Summa svensk nationell medfinansiering	600 000	1 200 000	1 200 000	600 000	3 600 000	46,15%
Europeiska regionala utvecklingsfonden	600 000	1 200 000	1 200 000	600 000	3 600 000	46,15%
EG-andel av finansiering av faktiska kostnader						60,00%
EG-andel av offentlig finansiering						50,00%
Summa svensk offentlig finansiering inkl EG-finansiering	1 200 000	2 400 000	2 400 000	1 200 000	7 200 000	92,31%
Privat kontant finansiering						
Svenges Byggindustrier Service AB	50 000	100 000	100 000	50 000	300 000	3,85%
Byggbildning Star i Dalarna AB	50 000	100 000	100 000	50 000	300 000	3,85%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa svensk privat medfinansiering	100 000	200 000	200 000	100 000	600 000	7,69%
Total svensk finansiering	1 300 000	2 600 000	2 600 000	1 300 000	7 800 000	100,00%

Norsk finansieringsplan

Offentlig finansiering						
Norsk regional medfinansiering	2010	2011	2012	2013	Summa NOK	%
Hedmark Fylkeskommune	200 000	400 000	400 000	200 000	1 200 000	21,24%
Norges Byggscole	75 000	150 000	150 000	75 000	450 000	7,96%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa kontant finansiering	275 000	550 000	550 000	275 000	1 650 000	29,20%
Direktfinansiering (arbeid m.m.)						
Trysil videregående skole	75 000	150 000	150 000	75 000	450 000	7,96%
Ringsaker videregående skole	75 000	150 000	150 000	75 000	450 000	7,96%
Stange videregående skole	75 000	150 000	150 000	75 000	450 000	7,96%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa direktfinansiering	225 000	450 000	450 000	225 000	1 350 000	23,89%
Total norsk regional medfinansiering	500 000	1 000 000	1 000 000	500 000	3 000 000	53,10%
Statlige IR-midler	416 667	833 333	833 333	416 667	2 500 000	44,25%
						IR-midler av finansiering av faktiske kostnader 58,14%
						IR-midler av offentlig finansiering 45,45%
Summa norsk regional finansiering inkl statlige IR-midler	916 667	1 833 333	1 833 333	916 667	5 500 000	97,35%
Privat kontant finansiering						
Entrepr foren Bygg och Anlegg	25 000	50 000	50 000	25 000	150 000	2,65%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
					0	0,00%
Summa norsk privat medfinansiering	25 000	50 000	50 000	25 000	150 000	2,65%
Summa norsk finansiering	941 667	1 883 333	1 883 333	941 667	5 650 000	100,00%

Tid og aktivitetsplan:

Prosjektperioden var ved prosjektbeslutet 01.08.2010 – 31.07.2013. Etter søknad er prosjektperioden utvidet til 31.12.2013. Den utvidende prosjektperioden er i først og fremst benyttet til informasjonsspredning, skape møteplasser og bygge nettverk.

Tidsplan

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Prosjektledning, styrgruppsmøten, projektråd, etappseminarier	2010-08-01	2013-07-31
Kartlegging, statistikk, status, marknadsutvikling- Gränsindex*	2010-08-01	2011-09-30
Yrkesutbildning med utvikling av metod- og læreresurser	2011-01-01	2013-05-31
Informasjonsspredning, marknadføring, rapportering	2010-08-01	2013-07-31
Skape møteplasser og bygge nettverk	2010-09-01	2013-06-30
*Gränsindex = kartlegging av mobiliteten av foretak og arbeidskraft inom byggbransjen som korsar gränsen.		
Planlegging av fortsatt verksamhet og anvendning av resultat efter prosjektslut	2013-01-01	2013-07-31
Prosjektutvärdering og slutredovising/projektevaluering og regnskapsavslutning	2013-05-01	2013-07-31
Prosjektets start og slutdatum	2010-08-01	2013-07-31

3. Prosjektbeskrivning, målgruppe, resultat, og resultatindikatorer samt effekter

3.1 Prosjektbeskrivning

Prosjektet syftar till att stärka bygg- og anleggningsbransjen i Inre Skandinavien, genom samarbeite i frågor som rör yrkes- og lærlingsutbildning, rekrytering, vidareutbildning, karriäruvikling og kartlegging samt avlägsnande av gränshinder som berör byggbransjen.

Prosjektets aktiviteter

I IRBAKIS har det vært en rekke aktiviteter som er gjennomført i prosjektperioden. Nøkkelford har vært kunnskapsdeling gjennom å få se, oppleve, delta, snakke sammen og ikke minst muligheten til å lære av hverandre. Studiebesøk på hverandres skoler, lærerkonferanser, kurser og samlinger har vært viktige for dette formålet i sammen med å bygge gode nettverk mellom både lærere, elever, organisasjoner og bransjen. Å bli kjent med hverandres utdanningssystemer, sammenligne kompetanse og teste ut om det er noen grensehinder med og ta utdanning på kryss av grensene, har vært en viktig aktivitet som er blitt prøvd ut

blant annet gjennom Matilda, en Svensk jente som ble lærling i Norge. Lærere på bygg og anleggprogrammet har fått tilbud om, og deltatt på flere kurs, seminarer og samlinger for å øke kunnskap og kompetanse både pedagogisk og faglig. IRBAKIS har deltatt i og tatt initiativ til å utvikle etterutdanningsmaterieil for faglærere i sammen med blant annet Passivhuscentrum i Alingsås og Fagskolen Innlandet. Mange og viktige kartlegginger er gjennomført, spesielt for å finne ut hva ungdom tenker om en fremtid innen byggebransjen.

Prosjektets faktiske kostnader:

2. Redovisning av projektets opparbeidede kostnader EU-del (Svenska kostnader)

Ansökan avser perioden	fr o m: 2013-10-01		t o m: 2013-12-31	
Kostnadsslag	Beslutat belopp for hela projektet	Tidigare godkända kostnader	Periodens kostnader	Akkumulerade kostnader
Egen personal	3 107 631	3 023 774	256 723	3 280 497
Externa tjänster	1 143 269	712 517	370 598	1 083 115
Lokalkostnader	106 884	95 862	18 278	114 140
Investeringar	0	0	0	0
Resekostnader	644 345	532 722	35 533	568 255
Övriga kostnader	997 871	554 343	286 839	841 182
- Inntäkter	0	0	0	0
SUMMA FAKTISKA KOSTNADER	6 000 000	4 919 218	967 971	5 887 189
Offentliga bidrag i annat än pengar	1 800 000	1 927 209	0	1 927 209
TOTAL PROJEKTKOSTNAD	7 800 000	6 846 427	967 971	7 814 398

Norge:

B: Prosjektets opparbeidede kostnader:

Kostnadsart:	Budsjett norsk prosjektpart	f.o.m	t.o.m.	t.om
		01.08.10	31.12.13	31.12.2013
		Tidligere godkjente kostnader	Periodens godkjente kostnader	Akkumulerte kostnader
Eget personell	2 430 000	2 175 242	188 494	2 363 736
Ekstern personell	750 000	571 504	119 367	690 871
Lokalkostnader	0	0	0	0
Investeringer	0	0	0	0
Reiseutgifter	600 000	624 159	84 649	708 808
Övriga kostnader	520 000	267 634	4 736	272 370
Inntekter utover finansieringsplanen i prosjektet		0	0	0
Sum faktiske kostnader	4 300 000	3 638 539	397 246	4 035 785
Ekstern offentlig direkte finansierte kostnader	1 350 000	1 246 995	146 197	1 393 192
Sum direktefinansierte kostnader	1 350 000	1 246 995	146 197	1 393 192
Totale prosjektkostnader	5 650 000	4 885 534	543 443	5 428 977

For detaljert oversikt over aktiviteter se bilag 1 Gjennomførte aktiviteter.

3.2 Prosjektets målgrupper har varit:

1. Elever i gymnasieskolan/videregående skole
2. Primärt yrkeslärare men också kärnämneslärare/ fellesfaglærere samt SYV/Rådgivare.
3. Lärlingar för färdigutbildning till fag-/svennebrev och yrkesbevis.
4. Bygg och anläggningsföretag
5. Övrig utbildad arbetskraft i behov av validering och färdigutbildning.

Hovedmålgruppen til prosjektet har vært elever og lærere innen Bygg og anleggsteknikk i den videregående skole/gymnasieskolan. Både elever, yrkesfaglærere og fellesfaglærere har gjennom IRBAKIS fått til et unikt samarbeid og et stort og bredt nettverk. Det har vært mye kunnskapsdeling blant annet med studieturer til hverandres skoler, planlegge og gjennomføre felles undervisningen vekslsvis i Norge og i Sverige og til å se og lære av hverandres pedagogiske tilnærmelser i undervisningen.

Yrkesretting av fellesfagene har hatt stor fokus de siste årene både i Sverige og i Norge og i prosjektet har det vært fokus på å føre fellesfaglærere sammen på tvers av landegrensen for å overføre kunnskap, gjennomføringsmetoder og ideer både til hverandre og for å styrke samarbeidet med yrkesfaglærere. IRBAKIS har i stor grad nådd denne målgruppen.

Lærlinger er en gruppe vi også har nådd ut til men ikke i samme grad som lærere og elever. Gjennom Matildaprojektet har vi fått en del kunnskaper, og avklaringer om godkjenning og anerkjennelser om hverandres utdanninger, og denne kunnskapen er spredt ut til lærlinger. Det har også i samarbeid med blant annet arbeidsformidlingen gjennomført informasjonsmøter om mulighet til å dra over grensen for å bli lærling.

Bygg og anleggningsföretak har i liten grad vært direkte involvert i prosjektet, men har vært en mottaker av kunnskaper, erfaringer og informasjon fra IRBAKIS. Bedrifter i Hedmark og Dalarna har deltatt i kartleggingsarbeid om rekrutteringsbehov og kvaliteten på utdanning samt at de har vært involvert i PTF/APL (prosjekt til fordypning/arbeidsplassforlagt lærande)

Övrig utbildad arbetskraft i behov av validering och färdigutbildning har ikke hatt noe fokus i prosjektet og sett bort fra noen få forespørsler om validering av utdanning og informasjon om utdanningssystem så er det ikke gjort noe konkret i prosjektet.

3.3 Resultat og resultatindikatorer samt effekter:

1. *Prosjektet ska verka för att Regionala yrkeskommittéer (partssammansatta) i Sverige och opplæringskontor/fagopplæringsmyndigheter i Norge ska samarbeida om bidrag till utformningen av program, spredning av lærande och åtgärder för ett bra gjennomførande av lærlingsutbildning samt diskussioner om bedømmingen av den praxis som utvecklats i grannlandet.*

Allé de listede partnerne i prosjektet har vært aktive med innspill, deltagelse og bidrag i prosjektaktiviteter. Gjennom en lang rekke aktiviteter som bl.a årlig lærerkonferanse, rektorkonferanser og prosjektråd. Svenske representanter fra Byggnadsindustriens Yrkesnemnd (BYN) har observert gjennomføring av en norsk praktisk svenneprøve, samt deltat på kurs mellom BYN og Hedmark fylkeskommune der tema har vært lærlingordningen, utdanningsystem og kvalitet i opplæringen. Erfaringer er diskutert og spredt over landegrensene. Spesielt har det vært fokusert på ulikheter med styrker og svakheter i de to lands opplæringsystem, blant annet med at det på svensk side er en bransje-finansiert og styrt lærlingordning, mens det på norsk side er en offentlig-finansiert og styrt lærlingordning. I Norge er det fylkeskommunen som godkjenner lærekontrakter og de har også et ansvar for kvaliteten i opplæringen. I Sverige er det BYN som utsteder lærlingbok og kvalitetssikrer utdanningen når det skal gis ut yrkesbevis. Det tillegges her at det også på norsk side er tett involvering fra bransjen og bedriftene i lærlingperioden, bl.a gjennom ordningen med opplæringskontor.

En meget viktig faktor er samarbeidet mellom skole og bedrift gjennom hele utdanningsløpet.

Diskusjon om dimensjonering av utdanningstilbudet innen Bygg- og anleggingsprogrammet er derfor meget viktig. Denne diskusjonen er i Sverige godt organisert gjennom årlige rektorkonferanser og samverkanmøter hvor bransjens representanter gjennom BYN møter de aktuelle skolene. Dette er ikke organisert på samme måte i Norge. Her dimensjonerer fylkeskommunen antall plasser i de ulike programmene etter søkingen og etter høringsinnspill fra bransjeorganisasjoner og opplæringskontor.

Effekter:

- 1. Genom praktisk test vet vi nu att en svensk utbildning i kombination med norsk larlingsutbildning leder fram till norskt Yrkesprov.*
- 2. En norsk byggutbildning är tillräcklig för en larlingsanställning i Sverige. BYNs befintliga valideringsnyckel används för att bedöma när en norsk larling är klar och får ett svenskt yrkesbevis.*
- 3. Matildamodellen är vår pilotlarling som används för att testa systemen, samt marknadsföra möjligheten att göra sin larlingsutbildning i nabolandet.*
- 4. Genom samarbetsavtalet mellan Star och Larling Öst finns kunskap och möjligheter att sprida kunskap om möjligheter och förutsättningar att bli larling i nabolandet.*
- 5. Validering av realkompetens sker i Sverige med hjälp av BYNs valideringsnyckel. Motsvarande validering i Norge sker i fylkeskommunen.*

Hedmark fylkeskommune och Yrkesnämnden i Dalarna(BYN) kommer inte att teckna ett samarbetsavtal. Star och Larling Öst kommer att fortsätta samarbeta och arbetet för att utveckla utbildningarnas samarbete.

- 2. Operativ samarbeitsmodell skall utarbetas för information om fortsatt utbildning och karriärutveckling för yrkes- og fagarbeidere.*

Prosjektet har diskutert behov, erfaringer og modeller for arbeid med etterutdanning og karriereutvikling for yrkes og fagarbeidere selv om dette ikke har vært hovedfokus i prosjektet. Byggutbildning Star er utviklet til å bli et senter for både samarbeid med gymnasieskoler bl.a for utplassering/ læring i bedrift, informasjon til elever, oppfølging av lærlinger og ulike kurs for yrkes og fagarbeidere f.eks innen arbeidsmiljø. I Hedmark har opplæringskontor en oppgave i å samarbeide med videregående skoler om PTF (prosjekt til fordypning), informasjon til elever, og oppfølging av lærlinger. Noen opplæringskontor arrangerer også kurs for både lærlinger og fagarbeidere. Utover dette er det mange tilbydere på etterutdanningskurs både blant bransjeforeninger, organisasjoner og skoler. Det har også vært kontakt mot interregprosjektet Framtidens produksjonsledere i bygge- og anleggbransjen (FLIBA) bl.a med deltagelse i deres årlige arrangement Nordisk Forum. Videre vises det til "Karrierentrum" som er bransjens koordinator for samarbeid mellom Høgskolen og arbeidslivet i Dalarna.

- 3. Prosjektet ska verka för att minska gränshinder för arbetstagare och arbetsgivare som korsar gränsen för arbete / uppdrag inom byggbranschen.*

Dette målområdet har bare i mindre grad vært berørt i prosjektet for arbeidsgivere og for arbeidstakere, derimot har pilotforsøk med lærlingplass i Norge for svensk elev gitt interessante erfaringer og kunnskaper om opplevde grensehinder. Usikkerhet rundt regelverk og systemer er den største utfordringen, da det kan være vanskelig å orientere seg og finne frem i de regler som fins. Det var usikkerhet i hvordan den Svenske utdanningen ble omregnet og godskrevet i Norge, da det i fra fylkeskommunen ble gitt litt forskjellige signaler og reglene rundt dette. Først når vi kom til det punktet at lærekontrakten var signert, sendt inn og den ble godkjent av fylkeskommunen viste vi med sikkerhet hva og hvordan utdanning i Sverige ble godskrevet, og vi fikk da også bekreftet at det ikke er noen formelle grensehinder, da Svensk utdanning ble likestilt med Norsk utdanning og godkjent i Norge. Vi bidrog også til at lærlingen fikk ordnet med Norsk personnummer, bankkonto og telefon, da dette også må til for å kunne fylle ut de digitale skjemaene som benyttes opp i mot myndigheter. Vi oppdaget også ved en tilfeldighet at for de som kommer til Norge med bil i fra hjemlandet, kan de kun benytte denne i et år før det enten må søkes om et år til eller at den må omregistreres til Norske skilte. Igjen er dette bare snakk om å finne og få informasjon om sytem og rutiner, men det er vanskelig å vite hva man skal lete etter og hvor man skal begynne å lete.

Effekter:

- 1. Matildamodellen synliggör och bidrar till att lärlingar känner till möjligheterna.*
- 2. Genom samarbetet mellan Star och Lärning Øst finns en organisation för att marknadsföra och informera om möjligheterna, samt möjligheter att förbereda och stötta de som vill bli lärlingar i nabolandet.*
- 4. Projektet önskar skapa ett forum för att diskutera byggnads-och anläggningsverksamhetens roll i den regionala utvecklingen.*

Kartlegging gjennom Dalabaormetern og Østlandsforsknings notat om Bygg og anleggsnæringens geografi har gitt et godt grunnlag for beskrivelse og diskusjon av bygg- og anleggsbransjens rolle i regionen. Notatet fra Østlandsforskning gir en gjennomgang og drøfting av sysselsetting, utdanning og mobilitet innen bygg- og anleggsnæringen. Geografisk er hovedfokuset rettet mot Dalarna og Hedmark, men utviklingstrekk for fylkene Oppland, Akershus og Oslo på norsk side og Värmland, Uppsala og Stockholm på svensk side inngår også i drøftingene.

Målet om å skape et eget forum for regionen er ikke nådd men diskusjonene med arbeidsgiver og arbeidstagerorganisasjonene har gitt nyttige innspill og nettverk for videre arbeid med dette. Spesielt nevnes koblingen mot regional og nasjonalt nivå i Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg og Sveriges Byggindustrier samt Byggnadsarbeiderforbundet i Sverige. I Dalarna er det gode eksempler på hva man kan oppnå med et godt samarbeid og formelle samarbeidsforum gjennom rektorkonferanser og samverkanmøter samt at Byggtutbildning Star fungerer som koordinator og er BYNs forlengede arm.

- 5. Etter avslutat projekt ska norska och svenska gymnasieskolor fortsätta konkret samarbete för att utveckla sin utbildning.*

Dette målområdet har det vært mye fokus på i prosjektet og involvert et stort antall skoleledere, lærere og elever på begge sider av grensen. Dette har etter bl.a studiebesøk hos definerte partnerskoler ført til inngåtte samarbeidsavtaler for videre arbeid etter prosjektslutt mellom Trysil vgs og St. Mikaelsskolan i Mora og mellom Stange vgs og Hushagsgymnaset i Borlänge og mellom Byggtutbildningen Star og Lærning Øst (vedlegg 2).

Effekter:

- 1. Økat interesse for utbildningen blant både elever og lærere, og ett økat sug etter utvekkling.*
- 2. Inom ramen for de fortsatta samarbeitena mellom skolor i Dalarna och Hedmark kommer Stars karriärvägledningsprogram "Elev vill bli student/Framtidsbyggaren" att vara en av de gemensamma aktiviteterna i framtiden.*

6. Ny kunskap och forskning inom energi- och klimat ska omsättas i till utbildning.

IRBAKIS har haft stort fokus på energi- och klimatfrågan och inledningsvis satsades mycket resurser på att kartlägga behov, identifiera samarbetspartners och inspirera projektdeltagarna. Vi valde att samarbeta med Passivhuscentrum i Alingsås(PC) och Sveriges Tekniska Institut(SP) i Borås. SP hade en Passivhuskurs för byggnadsarbetare, som vi tillsammans omarbetade till en kurs för bygglärare. Kursen har både en inriktning på det som byggelever praktiskt behöver kunna, samt teorier och forskning bakom kunskapen. Utöver Passivhuskursen har vi stimulerat skolorna att arbeta med energi- och klimatfrågan ur många olika perspektiv. Det har inneburit att några lärare inriktat sig mot att bevara gammalt, några att bygga med fokus på hög kvalitet och ett långt livscykelperspektiv, mm. Som en röd tråd genom fokusområdet har byggnader med låg energiförbrukning för uppvärmning av husen varit. Den kurs som är framtagen genom IRBAKIS visar i sig själv att vi lyckats med vår grundmålsättning. Men vinsterna har blivit många fler.

Effekter:

- 1. Samtliga skolor har utbildat sina lärare inom energieffektivt byggande.*
- 2. Antalet fortbildningstimmar bland de deltagande skolorna inom energi & klimatområdet har överträffat alla förväntningar.*
- 3. Projektets arbete har fått stort genomslag och mycket uppmärksamhet, både regionalt och nationellt.*
- 4. I Dalarna har byggutbildningen fått en central roll i regionens arbete för att klara de framtida kraven på energianvändning, och ett nytt projekt har startats upp med tydligt energi- och klimatfokus, med trä som prioriterad regional bygggrävara. Det nya projektet kommer att vara centralt i det fortsatta samarbetet mellan IRBAKIS skolor.*
- 5. En oväntad effekt av satsningarna på fortbildning inom energieffektivt byggande har varit att viljan och engagemanget för fortbildning och utveckling exploderat ute bland lärarna.*

7. Aktiviteter som höjer kunskapsnivån om infrastruktur på utbildningarna ska genomföras.

IRBAKIS skulle bidra till att höja kunskaperna om utbyggnad och underhåll av infrastrukturen. Det har vi gjort till viss del genom att bidra med resurser för lärare att fortbildas och göra studiebesök. Intresset för Anläggning och infrastruktur har varit relativt lågt i vår region och det har saknats en regional uppslutning bakom satsningar på rekrytering och utveckling. Genom IRBAKIS har vi bidragit till en regional satsning de utbildningar som utbildat på området. Vi har bidragit till att de skolor som utbildar inom anläggning i regionen samarbetar, och till att unika utbildningsinriktningar fått utökat stöd. Vi har arbetat för att synliggöra och höja intresset för bransch och utbildning bland regionens ungdomar. Projektets arbete att höja intresse har lyckats mycket väl, och man kunde vid senaste

antagningen till gymnasiet/vgs konstatera ett rekordstort intresse bland eleverna. De olika skolorna har besökt och delat kunskap med varandra. Järnvägsutbildningen i vår region står starkare än någonsin, och ett frö till skolsamarbete mellan Dalarna och Hedmark har fötts.

Effekter:

1. Genom projektets kartläggningar och genom att följa grundskolans elevers gymnasieansökningar ser vi ett ökande intresse för anläggning/infrastruktur och antalet sökande till anläggningsutbildningarna i Dalarna är rekordstort.
2. Ett SYV nätverk för att diskutera bl.a. anläggning har bildats.
3. Gymnasieutbildningen deltar och är aktiva medlemmar i ett nationellt och Svensk-norskt samarbete som Trafikverket(SV), Jernbaneverket och Statens Vegvesen(NO) leder.

Undersökningarna "Dalabarometern" och "Ungas holdningar" har gett ett starkt stöd och bra argument för satsningar inom anläggning/infrastruktur. Vi har genom undersökningarna kunnat följa ungdomarnas ökade intresse för inriktningen.

3.4 Övrigt

Från planering av förprojekt till ett genomfört Interregprojekt hinner det gå lång tid, och många personer som inledningsvis är involverade försvinner och ersätts av nya. Därför är en bred inledande förankringsprocess viktig, samtidigt som det behöver finnas en strategi för kontinuerlig förankring.

Ett tips från IRBAKIS är att redan inledningsvis planera för projektets slutdokumentation och resultatspridning.

Genom att redan från start använda bra kameror för foto och ständigt dokumentera deltagarnas erfarenheter och intryck underlättas arbetet i projektets slutskede när filmer och olika typer av digitala och tryckta produktioner för resultat- och erfarenhetsspridning ska tas fram.

4 Indikatorer

Notera att indikatorer både för A (Ekonomisk tillväxt) och B (Attraktiv livsmiljö) kan förekomma i ett projekt.	Antal enligt projektbeslut	Resultat vid projektslut	Kommentarer
Antal kvinnor 15- 24 år som deltar i projektet.	20	56	I huvudsak elever på gymnasiets bygg- och anläggningsprogram, men även elever på grundskola och högskola har deltagit.
Antal kvinnor yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	10	65	I huvudsak lärare på gymnasieskolan, men även yrkes- och studievägledare, skolledare och företags- och

Antal män 15- 24 år som deltar i projektet.	40	151	branschföreträdare. I huvudsak elever på gymnasiets bygg- och anläggningsprogram, men även elever på grundskola och högskola har deltagit.
Antal män yngre än 15 eller äldre än 24 år som deltar i projektet.	100	125	I huvudsak lärare på gymnasieskolan, men även företagsrepresentanter, yrkes- och studievägledare, skolledare och företags- och branschföreträdare.
Antal deltagande företag med kvinnligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	0	
Antal deltagande företag med manligt ägande som deltar i projektaktiviteter.	20	20	I huvudsak byggföretag
Antal deltagande företag med mixat ägande som deltar i projektaktiviteter.	0	1	Ett byggföretag
Resultat indikatorer			
(A) Antal formella gränshinder som projektet bidrar till att undanröja.	0	0	
(A) Antal undanröjda upplevda gränshinder.	1	1	IRBAKIS har praktiskt testat ut att en svensk byggelev inte behöver studera teoretiska kurser för att få en lärlingsanställning och kunna gå mot ett fagprov.
(A) Antal kvinnor som deltar i gemensamma utbildningar och praktik.	20	22	Elever på BA-programmet i Dalarna
(A) Antal män som deltar i gemensamma utbildningar och praktik	100	121	Elever på BA-programmen i Dalarna och Hedmark
(A) Antal kvinnliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	0	2	Två flickor som gjort delar av sin praktik och lärlingsutbildning i nabolandet.
(A) Antal manliga studenter som studerar del av sin utbildning i det andra landet.	0	4	Fyra pojkar som gjort delar av sin praktik i nabolandet.
(A) Antal nyetablerade och vidareutvecklade gränsöverskridande kluster.	1	2	Årlig konferens för lärare från dalarna och Hedmark. Årlig konferens för skolledare från Dalarna och Hedmark. (Samarbetsavtal mellan branschföreträdare i dalarna och Hedmark)
(B) Etablerade institutionella samarbeten.	1	2	Samarbete mellan BA-programet i Mora och Trysil. Samarbete mellan Lärling Öst och Byggutbildning Star.
(B) Nya och vidareutvecklade metoder för stads- och landsbygdsutveckling.	0	0	
Egna indikatorer	Tidpunkt	Resultat	

5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna

5.1 Gränsregionalt mervärde.

Det er et felles arbeidsmarked i Indre Skandinavia, dette er synliggjort gjennom kartlegginger som viser at det innen byggenæringen er stor mobilitet på tvers av landegrensene. Gjennom samarbeid mellom skoler i Dalarna og Hedmark er begge landenes utdanningssystemer gjort kjent blant elever, lærere og det er inngått varige samarbeidsavtaler som viderefører nettverket og viderefører muligheten til å lære av hverandre også i fremtiden. Muligheten til å gjennomføre fagutdanning i nabolandet er prøvd ut og synliggjort i begge landene. Økt forståelse for hverandres systemer, gir økt mobilitet, som i sin tur er med på å redusere grensene!

5.2 Bättre miljö

Vi står inför stora klimatutmaningar, och det är stort fokus på energi- och klimatfrågan i samhället. Både Sverige och Norge har målsättningen att kraftigt sänka energianvändningen. Byggindustrins del av samhällets totala energianvändande är betydande.

IRBAKIS har arbetat både med kunskapshöjande insatser, och attitydfrågorna. Ett samarbeide inleddes med Passivhuscentrum i Alingsås och Statens Tekniska Institut(SP) samt at det var kontakt med Lavenergiprogrammet i Norge. Tillsammans tillsatte vi en arbeidsgrupp bestående av representanter för Byggnadsindustrins Yrkesnämnd, Göteborgs Universitet, läroboksförlag och lärare från Västra Götaland, Dalarna och Hedmark. Uppdraget var att bygga et kurs anpassad för lärare på gymnasiets Bygg- och Anläggningsprogram.

Resultat:

Projektet har bidragit till framtagandet av en kurs och ett kursmaterial inom energieffektivt byggande, riktad till gymnasielärare. Ca 30 av Dalarnas och Hedmarks bygglärare har gått kursen och därigenom fått ny kunskap att delge eleverna. Även byggnadsarbetare, lärare från Högskolan och kommunala energirådgivare deltog i kursen. Förutom teoretisk utbildning har alla insatser haft innslag av "praktisk verklighet" i form av studiebesök och samtal med företag som genomför/genomfört lågenergi-projekt.

Till följd av insatserna är nu miljöfrågan en stående punkt på agendan då regionens lärare och skolledare träffas. Frågan är komplex och täcker in många kunskapsområden varför vi i projektet också strävat efter och lyckats få med flera inriktningar än bygg, t.ex EI- och VVS programmet.

Aktiviteterna i IRBAKIS ligger också till grund för en ansökan om ett nytt projekt där Borlänge och Falu kommuner är projektägare. Projektet som är treårigt har beviljats medel från Ljungbergsfonden. Syftet är att utbildningen inom lågenergi ska utvecklas ytterligare och att

byggutbildningen blir en del av länens energi- och klimatstrategi. För mer information se www.bygganlaggning.eu

IRBAKIS-nätverket är numera en del i Länsstyrelsen Dalarnas Energigrupp och har bland annat varit remissinstans i framtagandet av Dalarnas energi- och klimatstrategi. Den stora satsningen på fortbildning inom energi- och klimat blev också, lite oväntat, en accelerator till fler, och från början helt oväntade utbildningsinriktningar som kurser på fukt og arbetsmiljö, ock som i sin tur bidragit till ytterligare utveckling och oväntade samarbeten med t.ex Nordisk ministerråd og Västra Götalandregionen. Denna satsning har också bidragit till ett allmänt ökat intresse och efterfrågan av fortbildning.

5.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Merparten av insatserna inom jämställdhetsområdet har handlat om kartläggning och uppföljning av tjejer/kvinnor i branschen men IRBAKIS har också tagit initiativ till att ett kvinnligt nätverk etablerats för kvinnor i byggbranschen, i Dalarna.

För att få en bild över antalet kvinnor i branschen började vi med att kartlägga antalet flickor på byggprogrammet över tid. Vad de tyckte om utbildningen i förhållande till pojkarna och hur de togs emot av företagen efter avslutad utbildning har också undersökts under projektperioden. Resultatet av de inledande insatserna lade grunden för den fortsatta strategin och förde in genusfrågan i alla kartlägningsaktiviteter.

Vid projektstart hade några skolor i Dalarna närmare 20 procent kvinnliga elever i åk1 på bygg och anläggningsprogrammet.. När de sedan gjorde sitt inriktningsval kan vi se att en stor del valde måleri. Inom ramen för projektet har vi försökt uppmuntra både killar och tjejer att välja mindre traditionella yrken. Andelen tjejer som sökt byggutbildning har sjunkit i Sverige sedan projektstarten, även i Dalarna.

Undersökningarna "Unges holdningar til bygg- og anleggsbransjen i Hedmark og kompetansebehovet i næringen" och Dalabarometrarna 2011, 2012 och 2013 visar att tjejerna generellt trivs bra med byggutbildningen och lärare. Det som tjejerna svarar mer negativt på är hur förberedda de är inför yrket och nöjdheten med praktiken. Varför det är så har vi ännu inte svar på men vi tar med oss frågan till fortsatta undersökningar.

I Hedmark fanns inga tjejer på byggutbildningen varför tjejnätverket bara kunde etableras i Dalarna. Nätverket bestod av tjejer på byggprogrammet och unga kvinnor som arbetade i byggföretag. Deltagarna var tydliga i att de trivdes i branschen och blivit väl mottagna, och inte ville att projektet skulle bidra till särbehandling för att de var kvinnor. Deras budskap var istället att fokus borde ligga på att systematiskt lyfta fram positiva exempel på tjejer i branschen och därigenom bidra till att förändra normen. Nätverket har träffats vid ett antal tillfällen med olika teman, bland annat kring återvinning och hållbart byggande.

Resultat/kommentar:

Eftersom tjejerna trivs bra på utbildningarna i länet och etablerar sig bättre på arbetsmarknaden än killarna drar vi slutsatsen att utbildningen på skolan är bra på att möta tjejerna och att företagen är beredda att anställa kvinnliga medarbetare.

Undersökningen av hur många tjejer som fick jobb efter avslutad utbildning visade att det gick bättre för dem än för killarna, då . Något som upprepades även de kommande två åren. Varför tjejerna upplever mindre nöjdhet med praktiken och varför de känner sig mindre förberedda för yrket er däremot något vi bör undersöka närmare.

5.4 Etnisk mångfald och integration

Insatserna startade med att kartlägga antalet elever med utländsk bakgrund på byggprogrammet. Både andelen elever på byggprogrammet och anställda på byggföretagen med utländsk bakgrund är riktigt lågt. IRBAKIS har arbetat med integrationsfrågor både till elever som ska välja gymnasieprogram och vuxna inom ramen för vuxenutbildning.

Främst har IRBAKIS fokuserat på att öka intresset för gymnasieskolans byggtutbildning bland ungdomar på grundskolor både i Falun och Borlänge. Våra möten indikerade att det inte fanns någon stor motvilja till byggbranschen bland eleverna, men inte heller något stort intresse. Detta gav inspiration till ett fördjupat samarbete med Maserskolan i Borlänge, där projektet i två läsår samverkade med två klasser där fler än hälften var elever med utländsk bakgrund. Flere företag var involverade däribland Skanska, Peab, Svensk Markservice och Trafikverket.

Genom ett integrationsprojekt i Borlänge fick ett tiotal vuxna personer med utländsk bakgrund och hantverkserfarenhet plats och påbörjade en introduktionsutbildning hos Byggtutbildning Star. Syftet var att låta "vanliga" lärlingar arbeta ihop med killar med utländsk bakgrund för att testa samarbete över kultur- och språkgränser samt att ge deltagarna med utländsk bakgrund referenser och en möjlighet att visa upp sig för framtida eventuella arbetskamrater och arbetsgivare, eller söka sig vidare till en formell byggtutbildning.

Resultat:

I de klassene där projektet har varit engagerade er det en markant ökning av elever med utländsk bakgrund som velger bygg och anläggning. Vi drar därmed slutsatsen att vi har stora möjligheter att påverka ungdomars intresse för utbildningar och branscher om vi är närvarande och arbetar på individnivå.

Dalabarometern visar också en ökning av nöjdhet med skolan bland de eleverna på byggtutbildningen som har utländsk bakgrund. Däremot ser vi att de är mycket mindre nöjda med sin praktik än både killar i allmänhet och tjejerna. Orsaken till den lägre nöjdheten

borde vara nästa område att fördjupa sig i. Vi har inte lyckats undersöka etableringsgrad på arbetsmarknaden. Intergrasjonsprosjektet blev en succe som uppmärksammades både av TV, tidningar och radio. En framgångsfaktor tror vi är en tydlig process med tydliga vägar:

1. Identifiera ett begränsat antal personer med rätt intresse.
2. Erbjuder en träning med kvalifikationsprov (kvalitetssäkring).
3. Praktisk träning i skarpa projekt ger referenser och nätverk i branschen och/eller samhället, alternativt som ingång till formell utbildning.

Det totala omdömet för projektet är positivt och flera deltagare gick ut i jobb. Erfarenheten är dock att övergången till arbetslivet bör förberedas och förankras ännu tydligare i hela organisationen

6. Informationsinsatser och skyltning av projektet

IRBAKIS har skiltet om det pågående interregprosjektet på lokaler till alle involverte samarbeidsparter, det vil si det har vært skilting på skoler i Hedmark og Dalarna samt hos prosjekteiere i begge land. EU Logoer og interreglogoer er blitt brukt på brevark, presentasjoner, invitasjoner og program. Prosjektet har vært presentert på skoler for ansatte og elever, bedrifter i Hedmark og Dalarna samt offentlige og private organisasjoner i begge landene. Prosjektets hjemmeside (www.bygganlagning.eu) og Facebookside (<https://www.facebook.com/pages/IRBAKIS/311831635501561?ref=hl>) har blitt mye brukt både i forkant, underveis og etter arrangement og aktiviteter. Matilda Hedman har også hatt en egen blogg (<http://www.karriarcentrum.se/om-oss/matilda/>) om det å være lærling i Norge. Kartleggingene som er gjort gjennom prosjektet er spredt ut til skoler, offentlige og private organisasjoner, samt at de også har fått oppmerksom gjennom media. I Norge er blant annet kartleggingen om de unges holdninger til Bygg og anleggsbransjen sendt ut til alle medlemmer i Byggmesterforbundet og opplæringskontor som er tilknyttet. De årlige lærerkonferansene som har vært avholdt har også vært gode kanaler for å spre informasjon og erfaringer. Studiebesøk mellom skolene har også fått en del medieoppmerksomhet og har bidratt til informasjonsspredning.

IRBAKIS har laget digitale produksjoner for å synliggjøre og spre informasjon om resultatet av prosjektet. De digitale produksjonene finnes på www.bygganlagning.eu Det er også laget en artikkelsamling for å løfte frem eesensen i prosjektet. Den finnes i trykket materiale og i digital versjon på hjemmesiden. Artikkelsamlingen er vedlagt som vedlegg 3.

Exempel på hur IRBAKIS skyltat och informerat om EU vid inbjudningar och olika program.

Passivhuscentrum
ENERGI OCH UTMILJÖ

**Fortbildningskurs
energieffektivt byggande**
Påsk 21-22 februari

Kursprogram
Kursdag 1, 20 februari 2013

09:00 Begränsning av passivhus, Håkan Söder
Ljusskydd, Thomas Gustavsson
Fukt, Thomas Gustavsson
Värmeslag och solskydd, Thomas Gustavsson

11:00 Lunch
Kaffe och kaka, Håkan Söder
Hemman, Erik Åk
Loppstuga och Huset, Thomas Gustavsson

14:30 Kaffepaus

15:00 Utgång

Kursdag 2, 21 februari 2013

09:00 Begränsning
Kvalitet av byggnadsmaterial, Rikard Östergren, Ulf Johansson, Ulf Johansson, Christer Gustavsson och Thomas Gustavsson

10:00 Lunch
Uppställningsplaner, Håkan Söder
Uppställningsplaner, Ulf Johansson

09:00 Avslutning

STAR

Starvareprojekter
BYGG- OCH ANLÄGGNINGSDIREKTIVENS INRE BEHANDLINGEN

Lärarcertifikat i Sjögen den 20-21 oktober
Påsk Expressen Lärarcertifikat

20 oktober

09:00 Lärarcertifikatsutgivning

10:00 Lunch och anslutning

11:00 IRBAKIS öppnar

Kerndaglig Diskussionsövning

- Utvärdering av bygg- och anläggningstjänster
- Närings- och utvecklingspolitisk aspekt bygg- och anläggningstjänster
- Möjligheter inom bygg- och anläggningstjänster

EU-tjänsterna i bygg- och anläggningstjänster

Samverkan

Skilting

21 oktober

09:00 Lunch och anslutning

Yrkesrepresentation av de professionerna i bygg- och anläggningstjänster

09:30

Samverkan

Lunch & diskussion

Skilting:

7. Underskrifter

Datum 2014-02-28	Ort Falun	Datum 2014-02-28	Sted Gjøvik
Organisasjon: Star Byggutbildning Svensk Prosjektleder		Organisasjon: Byggskolen Norsk Prosjektleder	
Navn: Dan Gustavsson		Navn: Ronny Graskopf	